

Záradék: A 2.Mf.31.137/2023/4. számú ítélet az 5. sorszámú kijavító végzéssel együtt érvényes.

Budapest, 2024.01.18. dr. Orosz Andrea s.k. tanácselnök

Fővárosi Ítéltábla

mint másodfokú bíróság

2.Mf.31.137/2023/4.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Buzády és Udvari Ügyvédi Iroda (Cím11, ügyintéző: dr. Buzády Csongor ügyvéd) által képviselt **Felperes1** (Cím11) felperesnek – a dr. Tamás Olivér Ügyvédi Iroda (cím14., ügyintéző: dr. Tamás Olivér Viktor ügyvéd) által képviselt **Alperes1** (cím1) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 24.M.70.100/2021/82. számú ítélete ellen az alperes által 88. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét nem fellebbezett részében nem érinti, fellebbezett részében – a kamatfizetés kezdő időpontját és mértékét nem érintve – részben megváltoztatja, az alperes terhére megállapított marasztalás összegét 30.701 (harmincezer-hétszázegy) EUR-ra, az elsőfokú perköltségét 247.567 (kétszáznegyvenhétézer-ötszázhatvanhét) forintra leszállítja. A felperest terhelő elsőfokú ügyvédi munkadíj összegét 415.318 (négyasztizenötezer-háromszáztizennyolc) forint + áfára felemeli. Az előlegezett költség vonatkozásában a felperest terhelő összeget 157.537 (százötvenhétézer-ötszázharminchét) forintra felemeli, az alperes terhére eső összeget 70.777 (hetvenezer-hétszázhetvenhét) forintra leszállítja. Az alperes eljárásai illetékfizetési kötelezettségét 465.000 (négy százhatvanötezer) forintra leszállítja és megállapítja, hogy a felperes 1.035.000 (egymillió-harmincötezer) forint eljárásai illeték viselésére köteles.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 57.281 (ötvenhétézer-kétszáznyolcvanegy) forint + áfa másodfokú perköltséget. A felperest 686.688 (hatszáznyolcvanhatezer-hatszáznyolcvannyolc) forint, az alperest 477.190 (négy százhetvenhétézer-százkilencven) forint fellebbezési eljárásai illeték megfizetésére kötelezi az állam javára a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság döntése és az alapjául szolgáló tényállás

[1] A Budapest Környéki Törvényszék a 2023. május 24-én meghozott 24.M.70.100/2021/82. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 46.923 forint eurót és annak késedelmi kamatát, továbbá 391.315 forint perköltséget, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest kötelezte az alperes javára 21.858 forint + áfa ügyvédi munkadíj, az állam javára 116.440 forint előlegezett költség, míg az alperest az állam javára 111.874 forint előlegezett költség és 735.000 forint eljárási illeték megfizetésére.

[2] Az általa megállapított tényállás szerint a felperesi munkáltató 2008. október 10-én létesített munkaviszonyt az alperessel ügyvezetői tisztség betöltésére, a felperesi társaságban az alperes 10 %-os üzletrésszel bírt. Az alperes teljeskörűen rendelkezett a felperes vagyonával és korlátlan hozzáférése volt a kft mind az öt bankszámlájához.

[3] A román anyacég képviselőjeként név1 2012 júliusában elrendelte a felperes 2012. január 1-je és július 6. napja közötti időszakot érintő pénzügyi helyzetének vizsgálatát. Ez alapján arról tájékoztatta az alperest, hogy nagy összegű hiány került megállapításra a készpénz állományt érintően, melyért az alperes tartozik felelősséggel. 2012. július 20-án az alperest az ügyvezetői tisztségéből visszahívták, az operatív munkában még továbbra is részt vett, munkaviszonya 2012. december 11-én közös megegyezéssel szűnt meg a felperesnél.

[4] A felperes 2012. október 18-án megtartott rendkívüli taggyűlésén az alperes az üzletrészt áttruházta a felperesre, egyebekben ügyvezetői tevékenységének megvitatására is sor került. Az alperes szóban és írásban is ígéretet tett a hiányzó pénzügyi dokumentáció 2012. november 15-ig való bemutatására és arra, hogy azt a pénzt, amivel elszámolni nem tud, december 10-ig visszafizeti. Ezután az alperes több, a vizsgált időszakot érintő számlát adott át a felperes könyvelésének, illetve 2012. november 29-én és december 3-án név1-nek küldött e-mailjeiben elismerte, hogy a hiányzó pénz az ő felelőssége és úgy nyilatkozott, hogy azt törleszteni kívánja.

[5] 2012. december 11-én az alperes két tanú és a felperes képviselője előtt „Elismerem, hogy a Kft felé 96.000 euró összeggel tartozom a társaság házipénztárának el nem számolt részéből kifolyólag. Vállalom, hogy 2013. február 15-től kezdődően havi 2000 euró összeget vagy más devizában ennek megfelelő összeget, minden hónap végéig 48

hónapon keresztül megfizetem a társaság részére...” szövegezésű nyilatkozatot írt alá. Az ily módon vállalt kötelezettségét az alperes részben sem teljesítette.

[6] A felperes 2012. december 20-án a rendőrkapitányság feljelentést tett ismeretlen tettes ellen jelentős értékre elkövetett sikkasztás gyanúja miatt. A feljelentést arra alapozta, hogy a könyvelés átvizsgálásakor jelentős összegű – 76.378,49 euró – készpénzhiányt találtak, ami 2012. január 1-je és július 6. napja között keletkezett. Ezen időpontban az alperes volt az ügyvezető és jogosult a pénzkezelésre, a hiányzó pénzüsszeggel elszámolni nem tudott. A feljelentésben a felperes polgári jogi igényt is előterjesztett ezen összegre, ehhez kapcsolódóan az elkövető minden ingó- és ingatlanvagyonára zár alá vételét indítványozta. név1 felperesi törvényes képviselő a 2013. március 12-i tanúkenti kihallgatásakor a nyomozóhatóság előtt úgy nyilatkozott, hogy a polgári jogi igényt érvényesíteni kívánják.

[7] A rendőrkapitányság 2014. március 11-én hallgatta ki gyanúsítottként az alperest, majd 2015. június 29-én az ügyet áttette a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Bűnügyi Igazgatóságához, mivel felmerült a számviteli rend megsértése bűncselekményének gyanúja. Az áttételt elrendelő határozatban rögzítésre került, hogy a revizori és az igazságügyi könyvszakértői vizsgálat szerint a volt ügyvezető több mint 23.000.000 forinttal nem tudott elszámolni, azok felvétele hozzá köthető.

[8] A Budakörnyéki Járásbíróság a 2015. július 24-én meghozott 4.Bny.250/2015/2. számú végzésével elrendelte a gyanúsított (jelen per alperese) bankszámláján lévő forint pénzüsszeg zár alá vételét a polgári jogi igény biztosítására. Az indokolás szerint a sikkasztás büntette miatt folyamatban lévő eljárásban a sértettnek okozott kár 76.378,49 euróban, azaz 21.385.977 forintban került megjelölésre, és az okozott kár érvényesítése érdekében a sértett a feljelentésben polgári jogi igényt terjesztett elő. Alperes1 gyanúsítottkénti kihallgatása 2014. március 11-én megtörtént és vele szemben a zár alá vétel elrendelésének volt helye. A határozat ellen az alperes meghatalmazott védője által bejelentett fellebbezés folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2015. szeptember 9-én meghozott 2.Bszf.489/2015/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.

[9] A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Bűnügyi Igazgatósága a 2016. január 12-én meghozott Határozat számú határozatával a jelentős értékre elkövetett sikkasztás és más bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt az alperes ellen folytatott nyomozást sikkasztás büntett vonatkozásában megszüntette, mivel e bűncselekmény nem állapítható meg kétséget kizáróan. Ugyanakkor a Budakörnyéki Járási Ügyészség 2016. február 18-án vádat emelt az alperessel szemben számvitel rendjének megsértése miatt. A Budakörnyéki Járásbíróság a 2016. december 1-jén meghozott és jogerőre is emelkedett 7.B.46/2016/7. számú ítéletével az alperest bűnösnek mondta ki számvitel rendjének megsértése büntetésében és pénzbüntetésre ítélte. Az indokolás szerint az alperes ügyvezetése alatt a társaság ügyviteli rendszerét, kártyás vásárlásainak rendjét, pénzkezelését nem alakította ki, ami miatt 2012. évben a társaság bizonylatai nem kerültek a készpénz mozgással egyidejűleg a könyvelésben rögzítésre, így a könyvvezetési kötelezettség

és a bizonylati rend sérült. A felperes vonatkozásában a számviteli rend sérelme meghatározó részben a bizonylati rend sérelmeként jelentkezett, de kihatott a könyvek vezetésére és ezáltal a beszámolók adataira is. Mindezen sérelmek oly mértékűek voltak, hogy a 2012. év vonatkozásában a társaság valós vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének áttekintését és megismerését megghiúsították.

[10] A felperes 2017. január 11-én fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő 96.000 euró és kamata érvényesítése végett. Az ügyben eljáró közjegyző a 2017. május 10-én kelt 21012/Ü/30021/2017/7. számú végzésével a kérelmet hivatalból elutasította, mivel a fizetési meghagyás a kötelezettnek a megadott címre nem volt kézbesíthető. E végzés 2017. május 30-án jogerőre emelkedett, majd a felperes 2017. június 29-én keresetet terjesztett elő 96.000 euró és annak kamata, valamint az eljárással felmerült költségei megfizetése iránt.

[11] Az elsőfokú bíróság a keresetet részben találta alaposnak. Mindenekelőtt az alperes elévülési kifogását vizsgálta. E körben a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Mth.) 2. § (2) bekezdése, 16. § (1) és (2) bekezdése alapján úgy foglalt állást, hogy mivel a felperes keresettel érvényesített igénye az alperes 2012. december 11-én aláírt tartozáselismerő nyilatkozatán alapult, ezért az Mth. idézett rendelkezései alapján a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) szabályait kellett alkalmazni és az igény elévülését is ez alapján kellett vizsgálni.

[12] Rámutatott, hogy az Mt. 286. § (1), (3) és (4) bekezdése szabályaiból következően az elévülésre a polgári jogi szabályokat kellett alkalmazni. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 326. § (1) bekezdése, 327. § (1)-(2) bekezdése alapján vizsgálta az elévülés megszakadására vonatkozó tényeket, körülményeket. E körben figyelembe vette, hogy a felperes 2012. december 20-án feljelentést tett sikkasztás miatt ismeretlen tettes ellen, ebben bejelentette a kárösszeg vonatkozásában a polgári jogi igényét, és ennek biztosítására kérte a gyanúsított ingó- és ingatlanvagyonának zár alá vételét. Hangsúlyozta, hogy a régi Ptk. idézett rendelkezéseiből következően a követelés bírósági úton való érvényesítése megszakítja az elévülést, és a bírói gyakorlat szerint a polgári jogi igény büntetőeljárásban való érvényesítése a követelés bírósági úton való érvényesítésének minősül, ezáltal alkalmas az elévülés megszakítására (EBH2018. M.9., BDT2002. 694.), és ez az eljárás egyenértékű a polgári bíróság előtt indított eljárással. Ezért a felperes a polgári jogi igény büntetőeljárásban való bejelentésével a lehetséges jogi eszközt igénybe vette. Ugyanakkor helytállónak fogadta el az alperes azon érvelését, hogy mivel a nyomozóhatóság a sikkasztás bűncselekmény miatti nyomozást megszüntette és az nem került bírósági szakba, így a feljelentéssel együtt előterjesztett polgári jogi igényről érdemi döntés sem született, ezért az az elévülést nem szakította meg.

[13] Rámutatott azonban, hogy az elévülés megszakítására a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás is alkalmas az régi Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján. Utalt az

ezzel kapcsolatos bírói gyakorlatra, miszerint az írásbeli felszólításnak ez esetben minimális tartalmi kelléke a követelést megalapozó tényállásnak és az alapul szolgáló jogviszonynak a megjelölése, és a jogosult azon akaratának kifejezésre juttatása, hogy a követelését a kötelezettel szemben érvényesíteni kívánja (BH2014.106., GKT 72/1973. szám). Kiemelte, hogy a bírói gyakorlat abban is egységes volt, hogy az elévülés megszakítására alkalmasnak minősülnek azok az esetek is, amikor a kötelezett a bíróság közbenjöttével értesül a vele szemben támasztott igényről (BH1980. 480., GKT 98/1973. szám, BH2003. 245.). Úgy foglalt állást, hogy az alperes a büntetőeljárás során tudomást szerzett a felperes vele szemben polgári jogi igényként előterjesztett követeléséről. A feljelentésben a követelést megalapozó tényállás, az alapul szolgáló jogviszony megjelölésre került és tartalmazta azt a nyilatkozatot, hogy a felperes érvényesíteni kívánja a követelését a gyanúsítottal, azaz az alperessel szemben és az ingó- és ingatlanvagyon zár alá vételére is indítványt tett. Az alperes gyanúsítottkénti kihallgatása megtörtént 2014. március 11-én, a 2015. július 24-én meghozott zár alá vételről szóló végzésben mindazon adat szerepelt, amelyből az alperes értesült a vele szembeni felperesi igényről. E határozatot az alperes nyilvánvalóan megkapta, mivel az ellen védője útján fellebbezést terjesztett elő.

[14] A tartozáselismerő nyilatkozat alapján az első részlet 2013. február 28-án volt esedékes, ezért az elévülés kezdő időpontja a követelés esedékessé válásával – figyelemmel a régi Ptk. 326. § (1) bekezdésére – 2013. március 1-je volt, emiatt a követelés 2016. március 1-jén évült volna el. A 2015. július 24-én meghozott végzés az elévülést megszakította, az újrakezdődött és a hároméves elévülési idő 2018. július 24-ig tartott. Az ezt megelőző időpontban benyújtott keresetlevélre figyelemmel úgy foglalt állást, hogy a felperesi követelés nem évült el.

[15] Megalapozatlannak találta az alperes tartozáselismerő nyilatkozat semmisségére, illetve megtámadás miatti érvénytelenségére vonatkozó hivatkozását is az Mt. 27. § (1) bekezdése, 15. § (3) bekezdése és 28. § (1), (4), valamint (7) bekezdése alapján.

[16] Rámutatott, hogy az alperes tartozáselismerő nyilatkozata egyoldalú nyilatkozat volt és annak semmissége akkor állapítható meg, ha maga a nyilatkozat ütközik jogszabályba. Olyan jogszabályi rendelkezést, amely kizárja azt, hogy a munkavállaló objektív vagy vétkességi felelősségen alapon alapuló tartozáselismerő nyilatkozatot tegyen, nem jelölt meg az alperes és az általa hivatkozott eseti döntést (BH2005. 77.) jelen ügyben nem találta irányadónak, mivel abban a tartozáselismerés alapjául szolgáló munkaszerződésben rögzített rendelkezés is semmisnek minősült.

[17] A megtámadás körében vizsgálta azt az alperesi előadást, miszerint a tartozáselismerő nyilatkozat megtételét – 2012. december 11-ét – megelőzően állt fenn tévedése, illetőleg a felperes képviselője részéről ekkor hangoztak el a fenyegető kijelentések. Rámutatott, hogy a tévedés, illetve fenyegetés a nyilatkozat aláírásával megszűnt, így az alperesnek 2013. január 11-ig lett volna lehetősége a tartozáselismerő nyilatkozat megtámadására. A jogvesztő határidőt az alperes jelentősen túllépve 2019. december 10-ei

keltű beadványában jelezte a megtámadási szándékot, erre azonban jogszerű lehetősége nem volt.

[18] Megalapozatlannak találta az alperes régi Ptk. 236. § (3) bekezdése szerinti megtámadási kifogását is, utalva az Mt. perbeli időszakban hatályos 31. §-ának rendelkezéseire, miszerint a jognyilatkozatokra egyebekben a Polgári Törvénykönyv XVII-XXII. fejezetének rendelkezéseit kell alkalmazni, és az alperes által hivatkozott jogszabályhely ebben a tartományban található. Úgy foglalt állást, hogy az a munkajogban mégsem lehet irányadó, mivel a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) alapján kialakult bírói gyakorlat szerint a Ptk. rendelkezéseinek alkalmazására akkor kerülhet sor, ha az Mt. az adott kérdésben nem tartalmaz rendelkezést és a polgári jogi szabály alkalmazása nem vezet a munkaviszonyra vonatkozó elvekkel ellentétes eredményre (EBH2000. 258.). Az Mt. 28. §-a a megtámadásra részletes szabályozást tartalmaz, valamint a régi Ptk. 236. § (3) bekezdésének 2. mondata megegyezik a Ptk. 6:89. § (4) bekezdésének szövegével és ez az Mt. 2014. március 15-től hatályos 31. §-ában nem került felsorolásra. Mindez ugyancsak azt igazolja, hogy a munkaügyi perekben a megtámadási kifogásra nincs lehetőség. Emiatt a keresetet érdemben vizsgálta.

[19] Az alperes által 2012. december 11-én aláírt tartozáselismerő nyilatkozat kapcsán a régi Ptk. 242. §-a alapján megállapította, hogy az megfelelt a jogszabály által előírt alaki és tartalmi követelményeknek, írásban készült, szerepelt benne a nyilatkozattevő, beazonosítható volt a címzettje, egyértelmű a tartozás összege és az, hogy az alperes a követelés fennállását nem vonja kétségbe. Hangsúlyozta, hogy a tartozás elismerése a tartozás jogcímét nem változtatja meg, így az érvényesíteni kívánt jogot a felperesnek kellett megjelölnie a keresetben. A jogcímet a felperes károkozasként határozta meg, elsődlegesen a megőrzési felelősségre, másodlagosan az ügyvezetői tisztséggel összefüggő kötelezettségek vétkes megszegésére hivatkozott. Mivel a tartozáselismerő nyilatkozat szövegében nem tartalmazta a kártérítési felelősség megjelölését, ezért a felperesnek kellett bizonyítania azt, hogy „a házipénztár el nem számolt része” szövegezés ténylegesen a munkavállaló kártérítési felelősségére vonatkozott és ilyen jogcímen állt fenn a tartozás.

[20] Igazoltanak találta, hogy az alperes pénzkezelőnek minősült, a felperes bankszámláival rendelkezett, azokról jogosult volt pénzt felvenni. Azonban a felperes maga sem vitatta, hogy az alperesen kívül más is kezelte a társaság pénzét, ezért a megőrzési felelősség feltételeinek fennálltát megállapítani nem tudta. Ugyanakkor álláspontja szerint a per adatai alátámasztották, hogy a tartozáselismerésben szereplő megfogalmazással az alperes a felelősségét és fizetési kötelezettségét arra tekintettel ismerte el, hogy a felperes gazdálkodásával kapcsolatos ügyvezetői feladatait nem megfelelően látta el, és emiatt a társaság vagyonában hiány keletkezett. A 2012. október 18-i rendkívüli taggyűlés jegyzőkönyvéhez csatolt iratokból kitűnt, hogy az alperes tisztában volt a felperes rossz anyagi helyzetével, a pénztárhiánnyal, annak mértékével és kötelezettséget vállalt arra, hogy a hiányzó pénzügyi dokumentumokat 2012. november 15-ig bemutatja és az ezután is hiányként jelentkező pénzt 2012. december 10-ig visszafizeti. Mindezt megerősítette a név1-nek 2012. november 29-én és december 3-án írt e-mailjeiben is. Ezekben az alperes elismerte, hogy a hiányzó pénz az ő felelőssége és maga jelölte meg a veszteséget fedező összegként a 96.000 euró összeget. Mindezekkel a felperes igazolta, hogy a tartozás jogcíme kártérítés volt,

a tartozáselismerés erre vonatkozott, ezért a bizonyítási teher a régi Ptk. 242. § (1) bekezdése alapján átszállt az alperesre.

[21] Az Mth. 10. §-ára utalással úgy foglalt állást, hogy mivel a károkozó magatartás 2012. január 1-je és július 6. napja között folyamatosan történt és a kár bekövetkezése sem volt konkrét időponthoz köthető, ezért az alperes kártérítési felelőssége a régi Mt. és az Mt. munkavállalói kártérítési felelősségre vonatkozó szabályait is alkalmazni kellett. A régi Mt. 192/A. § (1) bekezdése és a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése, valamint az Mt. vezető állású munkavállalókra is irányadó 179. § (1)-(2) bekezdéseiből következően, figyelemmel a régi Ptk. 242. § (1) bekezdésére, rögzítette, hogy a perben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, vagyis nem okozott kárt a munkáltatónak, magatartása nem állt okozati összefüggésben a bekövetkezett kárral és nem az általa elismert mértékű kár következett be. Hangsúlyozta, hogy a vezető állású munkavállaló kártérítési felelősségénél az adott helyzetben elvárható magatartás minden esetben a betöltött munkakör és az ahhoz rendelt felelősség alapján vizsgálendő, ezért a gondossági mérce az alperes esetében magasabb szintű volt. Kiemelte, hogy a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 30. § (2) bekezdése rögzíti azt a követelményt, hogy a vezető tisztségviselők az ügyvezetés során az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható gondossággal, a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek eljárni.

[22] Az alperes ügyvezetőként felelős volt a felperes gazdálkodásáért, pénzügyi, számviteli rendjének kialakításáért, amit szándékosan jelentős mértékben megsértett a jogerős büntető bírósági ítélet értelmében. Ebben az ítéletben az eljáró bíróság rögzítette, hogy az alperes az ügyviteli rendszert, a kártyás vásárlások rendjét, a pénzkezelést nem alakította ki, így a könyvvezetési kötelezettség és a bizonylati rend sérült. Mindezek a sérelmek oly mértékűek voltak, hogy a 2012. év vonatkozásában a társaság valós vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének áttekintését és megismerését megghiúsították.

[23] Ezen mulasztáson túl az alperes a pénzkezelés során a bizonylati fegyelemre vonatkozó legalapvetőbb szabályokat sem tartotta meg. A büntető ügy bírósági tárgyalásán az alperes elismerte, hogy a vizsgált időszakban a bizonylatolás módja, a bizonylatok átadása hiányos volt, és ezzel egybehangzó nyilatkozatot tett a jelen perben is, miszerint rendszeresen úgy adott át pénzt harmadik személynek, hogy arról nem kért elismervényt és a pénzmozgásra vonatkozó bizonylatokat nem őrizte meg, azok gyakran elkeveredtek és amikor adminisztrátor munkatárs nem dolgozott mellette, az adminisztráció el is maradt. Mindezeket a büntetőeljárársban meghallgatott több tanú – tanú4, tanú5, tanú6, tanú7, tanú8 – megerősítette.

[24] Ezekre figyelemmel megállapította, hogy az alperes az ügyvezetői tisztségéből eredő kötelezettségét jelentős mértékben megszegte, a vagyon kezelésében nem úgy járt el, ahogy ügyvezetőként kötelessége lett volna, mulasztása súlyosnak minősült. Az alperes kötelezettségzegésével összefüggésben a felperes vagyonában bekövetkező hiányt a peradatok igazolták, az alperes elismerte, hogy a 2012. július hónapban folyt vizsgálat eredményéről név1 úgy tájékoztatta, hogy jelentős összegű pénz hiányzik a felperes

vagyonából. A számviteli rend sérelme miatt a tényleges hiány pontosan nem volt megállapítható, de annak tényét az egyeztetések során az alperes elismerte, így mulasztása és a felperest ért kár közötti okozati összefüggést megállapította, ennek ellenkezőjét a perben az alperes nem bizonyította.

[25] A tartozáselismerés ellenére a perben az alperes már vitatta a hiány tényét, illetve arra hivatkozott, hogy az nem az elismerésben rögzített mértékű. Ennek bizonyítására az alperes indítványára igazságügyi könyvszakértőt rendelt ki, aki korábban már a büntetőeljárásban is szakvéleményt adott.

[26] E körben kiemelte, hogy a 2012 júliusi pénzügyi vizsgálat 76.379 euró hiányt állapított meg és a felperes ezt az összeget jelölte meg kárként a büntető feljelentésben is. Az igazságügyi könyvszakértő véleménye alátámasztotta azt az alperesi hivatkozást, hogy a júliusi vizsgálatot követő időszakban még adott le a felperesnél pénz felhasználását igazoló számlákat. A szakértői vélemény értelmében 2012. január 1-je és július 6. napja közötti időszak után a későbbi pénztárbizonylatok mögött jelentek meg az említett időszakot érintő, kiadást jelentő 6.978.814 forint összértékű számlák is, mely összeget a 2012. július 6-án megállapított pénztár záróegyenleg nem tartalmazott. Az igazságügyi könyvszakértő a büntetőeljárásban történt kirendeléskor megkapta a felperes 2012. évre vonatkozó teljes pénzügyi anyagát, és azok között maga azonosította be 6.973.792 forint összegben olyan bérfizetési tételeket is, amiket a könyvelésben ugyancsak nem rögzítettek. Arra nem merült fel adat, hogy ezt az összeget a munkavállalók nem kapták meg, illetve, hogy a később leadott számlák összegét a felperes a 76.379 euró hiányból levonásba helyezte volna, ezért a két tétel összegét, azaz 13.952.606 forintot a tartozáselismerő nyilatkozatban szereplő összeg vonatkozásában csökkentő tényezőként vett figyelembe.

[27] Mindezeket túl rámutatott, hogy a szakértő a kiegészítő szakvéleményében is kiemelte, hogy a 2012. január 1-je és július 6. napja közötti időszak pénztári egyenlege tartalmazott olyan banki készpénzfelvételként rögzített tételeket is, amelyek a pénztár egyenlegét növelték, de azok ténylegesen átutalások, kártyás vásárlások voltak. Ezeket csökkentő tényezőként azonban figyelembe venni nem tudta, mivel a szakértői vélemény szerint ezek a tételek szerepeltek a könyvelésben, ugyanakkor abban – vélhetően könyveléstechnikai hiba miatt – nem a tényleges gazdasági művelet került feltüntetésre, ezek mindegyike olyan kiadásként jelentkezett, amelyek igazolására bizonylat nem állt rendelkezésre.

[28] Mindezekre tekintettel az alperes bizonyítását 13.952.606 forint erejéig tekintette sikeresnek, azt a 2012. december 11-i euró árfolyammal számolva (284,3 forint) 49.077 euróban határozta meg és a teljes tartozásból történő levonásával a hiányt 46.923 euróban határozta meg és ennek megfizetésére kötelezte az alperest. A kamatról a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján határozott.

[29] Részletesen számot adott a mellőzött bizonyítási indítványokról (a szakértői vélemény ismételt kiegészítése, valamint tanú6, tanú4, tanú9 és tanú5 tanúk meghallgatása), és rögzítette ennek indokait is.

[30] A felperes pernyertességét 49 %-ban, pervesztességét 51 %-ban határozta meg, és ezek alapulvételével rendelkezett a perrel felmerült költségek viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

Az alperes fellebbezése

[31] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Bejelentette, hogy igényt tart első- és másodfokú perköltségére is.

[32] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a tényállást iratellenesen állapította meg, és abból iratellenes következtetéseket vont le, az irányadó jogszabályok tévesen értelmezte és alkalmazta, a bizonyítási eljárást nem folytatta le teljes egészében, indokolatlanul mellőzte a felajánlott bizonyítási indítványokat.

[33] Mindenekelőtt rámutatott, hogy a tényállásból kimaradt az a jelentőséggel bíró tény, hogy 2012. július 20-án nem csak az ügyvezetői tisztségéből hívták vissza, de a felperesi társaság irodájából is kitiltották. Az Mth. 2. § (2) bekezdésére, 10. §-ára, a régi Ptk. 242. § (1)-(2) bekezdésére hivatkozva állította, hogy a kártérítésként érvényesített jogcím alapján a perbeli esetben az elévülés vizsgálata során a régi Mt. rendelkezéseit kellett volna alkalmaznia az elsőfokú bíróságnak.

[34] Megjegyezte, hogy az elsőfokú eljárásban konzekvensen vitatta azt, hogy tartozáselismerő nyilatkozatot tett volna, a felperes által a perben vele szemben érvényesített igény vonatkozásában. Az elsőfokú bíróság tévesen önálló jogcímnek tekintette a tartozáselismerést, holott nem az.

[35] Arra figyelemmel, hogy a büntető eljárás célja nem a követelés érvényesítése, ezért a feljelentés megtétele és a büntetőeljárás megindítása nem minősült elévülést megszakító cselekménynek, ahhoz ugyanis az szükséges, hogy a büntetőeljárás bírósági szakba jusson és vádemelésre kerüljön sor. A vádemelés esetén közlik a vádlottal a sértett vagy a magánfél polgári jogi igényét a vádirattal együtt, és csak ekkor állnak be a kézbesítés jogkövetkezményei. Az EH2018. M.9 számú döntésre utalva hangsúlyozta, hogy a jelen perbeli esetben a felperes által kezdeményezett büntetőeljárásban a sikkasztás miatt nem

került sor vádemelésre, ebben a körben a nyomozás megszüntetésre került, így az eljáró nyomozó hatóság a felperes polgári jogi igényét nem kézbesítette részére, ezért nem is szerzett tudomást a felperes igényérvényesítéséről. Mindezen körülmények az elévülés megszakítását nem eredményezik. Ezt az érvelést támasztja alá a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 54. §-a. Ebből következően a polgári jogi igényt is csak a vád tárgyává tett cselekménnyel összefüggésben lehet érvényesíteni. A felperes részéről a nyomozás során bejelentett polgári jogi igény kizárólag az igény bejelentésének és nem igényérvényesítésnek minősült, így nem tekinthető az elévülést megszakító cselekménynek. Mindezek okán a perbeli követelés a tartozáselismerő nyilatkozat dátumához viszonyított három év elteltével elévült.

[36] Mindezeknek azért van jelentősége, mert az elsőfokú bíróság bár megállapította, hogy a büntetőeljárás nem jutott bírósági szakba, mégis a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése kapcsán a bírósági eljárással összefüggésben kialakult bírói gyakorlatot alkalmazta tévesen és jogsértő módon. A követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítással tekintette egyenértékűnek a zár alá vételre irányuló indítványnak helytadó végzést, és annak kézhezvétele alapján tévesen állapította meg a felperesi igény elévülésének megszakadását.

[37] A régi Ptk. 327. §-ához fűzött Kommentárt idézve úgy érvelt, hogy írásbeli felszólításnak kifejezetten csak az olyan, az adóshoz címzett felszólítás minősül, amelyben a jogosult kifejezésre juttatja azon szándékát, hogy érvényesíteni kívánja az adóssal szemben a követelését. A perbeli esetben az elsőfokú bíróság által hivatkozott végzés – még ha tartalmazta is a nyomozóhatóságnál bejelentett polgári jogi igény adatait – nem minősült az adóshoz címzett jogosulti nyilatkozatnak és olyan felhívásnak, amelynek célja az alperes teljesítésre történő írásbeli felszólítása. E körben tévesen és jogsértően tekintette irányadónak az elsőfokú bíróság azt a bírói gyakorlatot, amely a keresetlevélnek a bíróság közbeiktatásával a kötelezett részére történő megküldését is elévülést megszakító cselekménynek tekinti. A régi Ptk. hivatkozott Kommentárja rögzíti, hogy mivel a nyomozati eljárás célja nem az igényérvényesítés, ezért sem a büntető feljelentésnek, sem a büntetőeljárás során tett nyilatkozatoknak nincs elévülést megszakító joghatása. Ezért ilyenek nem tekinthető a nem a jogosulttól származó, a nyomozati eljárásban meghozott végzés sem. Mindezekre figyelemmel az ezzel ellentétes ítéleti érvelés a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésébe és az Mt. 286. § (1) bekezdésébe ütköző.

[38] Iratellenes és jogszabálysértő az a megállapítás is, hogy a felperesi igény csak 2016. március 1-jén évült volna el (ítélet [30] bekezdése). Lényegtelen ugyanis, hogy az alperes részletekben történő fizetést vállalt, mert a felperes nem engedélyezett fizetési halasztást, a felek között nem jött létre részletfizetésben történő megállapodás, ellenkező esetben a felperes 2012. december 20-án nyilvánvalóan nem 76.000 euró összegű polgári jogi igényt jelentett volna be.

[39] A felperes az elsőfokú eljárásban elismerte, hogy a régi Mt. 169. §-a szerinti megőrzési felelősség feltételei nem álltak fenn, hiszen a pénztárt nem egyedül kezelte. Hangsúlyozni kívánta, hogy a felperesnek állítólagosan okozott kár vonatkozásában nem tett

soha, semmilyen tartozáselismerő nyilatkozatot, illet a becsatolt okirat nem tartalmazott, így a vétkeességi alapú kárfelelősség vonatkozásában a felperest terhelte volna a bizonyítási kötelezettség. A tartozáselismerő nyilatkozat szövege is úgy szól, hogy „a házipénztár el nem számolt része”, a szöveggel kapcsolatos ellentmondásra az elsőfokú bíróság is felhívta a felperes figyelmét, az okirat angol nyelvű szövege egyébként is pénztárhiányra utal.

[40] Az elsődleges kereseti kérelem (a megőrzési felelősség) vonatkozásában a felperes is elismerte, hogy annak jogszabályi feltételei nem állnak fenn, a másodlagos kereseti kérelem (rég Mt. 192/A. §) kapcsán pedig nincs tartozáselismerő nyilatkozat sem, hiszen a becsatolt nyilatkozat semmilyen módon nem utal kárfelelősségre vagy kárra. E körben hivatkozott az EBH2000. 309. számú döntésre, miszerint a tartozáselismerés következményei csak akkor fűződhetnek a fél nyilatkozatához, ha az elismerés magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik. Mindezek alapján mindkét kereseti kérelem vonatkozásában a felperest terhelte volna a bizonyítási kötelezettség.

[41] Amiatt, hogy a tartozáselismerés nem eredményez új jogcímet a követelés vonatkozásában, vizsgálni kellett volna, hogy az alperesi nyilatkozat ténylegesen mire is vonatkozik. Az elsőfokú bíróság iratellenesen állapította meg a nyilatkozat tartalmát, és jogsértő módon tekintette azt valamennyi felperesi kereseti kérelem vonatkozásában tartozáselismerésnek. Ezzel a régi Pp. 164. § (1) bekezdésének rendelkezései is sérültek a bizonyítási teher vonatkozásában.

[42] A felperesi törvényes képviselő 2020. február 26-án tett perbeli nyilatkozata alapján az állapítható meg, hogy a tartozáselismerésre vonatkozó nyilatkozat a házipénztár egyenlegéről szól, nem pedig az ügyvezetői magatartásáról, ezért nem igazolja azt, hogy „a házipénztár el nem számolt része” kifejezés ténylegesen az ügyvezetői kötelezettségek vétke megszegése miatt a társaság vagyonában bekövetkezett hiányt jelentik. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az érvelését alátámasztó dokumentumokat, miszerint nem ismert el olyat, hogy a társaság pénzt saját céljára használta volna. Leveleiben vitatta, hogy 80.000 euró tartozása állna fenn, vagy a cég pénzt magára költötte volna, ugyanakkor név úr - leveleiből kitűnően - fenyegetéssel élt irányába. Amennyiben valóban elismerte volna a kárfelelősségét, nem kísérl meg a hiányzó bizonylatok beszerzését. Az így fellelt bizonylatokat pedig a felperes ugyan könyvelésébe beállította, de azt a követeléséből mégsem vonta le.

[43] Álláspontja szerint e körben lényegesnek minősülnek azok a szakértői megállapítások, miszerint a felperesnél fennállt hiány összege meg sem közelíti a felperes által állított összeget.

[44] Fenntartotta a tartozáselismerő nyilatkozat érvénytelenségével kapcsolatos álláspontját is, amit az elsőfokú bíróság jogsértő módon nem vizsgált és nem is értékelt, mivel arra az álláspontra helyezkedett, hogy kifogás formájában nem érvényesíthető a megtámadási

jog. E körben hivatkozott az Mt. 31. §-ára, amely alapján a régi Ptk. 236. § (3) bekezdése szerinti megtámadási kifogás jogszerűen gyakorolható az adott okiratból származó követeléssel szemben. Az elsőfokú ítélet indokolásának [30] bekezdése e körben jogszabálysértő, mivel az elsőfokú bíróság álláspontja kialakítása során olyan jogszabályi rendelkezéseket vett figyelembe, amelyek még nem voltak hatályosak az új Ptk. hatálybalépésére figyelemmel. Az elsőfokú bíróság hivatkozott az EBH2000. 258. számú döntésre, de nem adott érvelést abban a körben, hogy miért lenne ellentétes a munkaviszonyra vonatkozó elvekkel a régi Ptk. hivatkozott megtámadási lehetőségének alkalmazása.

[45] Fenntartotta azt az álláspontját is, hogy a tartozáselismerő nyilatkozat semmisnek minősül az Mt. 27. § (1) bekezdése alapján, amellyel azonos szabályozást tartalmaz a régi Mt. 8. § (1) bekezdése. A bizonyítási eljárás alapján az állapítható meg, hogy a felperes egy olyan tartozás vonatkozásában íratott alá tartozáselismerő nyilatkozatot, amely körében sem a megőrzési felelősség feltételei, sem a kár (hiány) bekövetkezte nem volt bizonyított és igazolt, ahogy a kár mértéke sem, ezért a nyilatkozat a régi Mt. 169. § (1) és (4) bekezdésébe ütköző, illetve annak megkerülésére irányul, ezért semmis és érvénytelen.

[46] Visszautalva a büntető ügyben beszerzett szakértői vélemény tartalmára, hangsúlyozta, hogy e szerint nem volt pénztárhiány a felperesnél, de legfeljebb 4.430.000 forint összegű hiány köthető személyéhez. Nem létező pénztárhiányért nem lehet érvényesen elismerni a felelősséget, és nem is hozhat létre a tartozáselismerő nyilatkozat új jogcímen követelést a felperes számára. Ezt az álláspontot támasztja alá a Kúria gyakorlata is, a BH2005. 77. számú döntés értelmében ugyanis a munkajogi szabályba ütköző tartozáselismerés semmis, a semmisséget a munkajogi és polgári jogi szabályok együttes alkalmazásával lehet megállapítani.

[47] Az elsőfokú bíróság jogsértő módon telepítette a bizonyítási kötelezettséget az alperesre, mivel a tartozáselismerő nyilatkozat nem tartalmaz semmilyen elismerést a korábbi ügyvezetői tevékenységére, annak esetleges hibás jellegére vonatkozóan. Helyesen a felperesnek kellett volna bizonyítani, hogy a volt munkavállalója nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható lett volna, az ügyvezetői kötelezettségeit megsértette. E körben legalább tényelődást kellett volna tennie a felperesnek és alperesként kimentő bizonyításra csak konkrét tényállítások ismeretében lett volna lehetősége, emiatt az elsőfokú eljárás sérti a régi Pp. 164. §-át.

[48] Az elsőfokú bíróság a kárfelelősség vonatkozásában figyelmen kívül hagyta a régi Mt. 192/A. § (3) bekezdését. Az elsőfokú ítélet szerint a kárfelelősségét az ügyvezetői feladatainak nem megfelelő ellátása miatt ismerte el, azonban az ítélet azt nem jelöli meg, hogy mely ügyvezetői feladatait nem teljesítette. Ennek azért van jelentősége, mert a felperes valójában a le nem adott bizonylatokat kérte számon, azaz a házipénztárral történő elszámolás képezte a felek között a vizsgálat tárgyát és erre figyelemmel végezte el a szakértő is a könyvelés, a bevételi és kiadási adatok vizsgálatát. Ugyanakkor a társaság pénzeszközeivel történő elszámolás kötelezettségének nincs köze az ügyvezetői feladataihoz, ez a kötelezettség a társaság valamennyi alkalmazottját terhelte. Ezt igazolja az a körülmény is, hogy a társaság más alkalmazottai is vehettek fel pénzt a házipénztárból, illetve a

bankszámláról. Ezek alapján nem kifejezetten ügyvezetői kötelezettség megsértéséről lehetett volna szó, ez alapján pedig alkalmazni kellett volna az elsőfokú bíróságnak a gondatlan károkozás esetén fennálló, a felelősség maximalizálására vonatkozó említett Mt. rendelkezést.

[49] Az elsőfokú bíróság a kártérítési felelősségét a számviteli rend megsértésével összefüggő büntető ítélet tartalmából vezette le, azonban iratellenes megállapításokat tett és a kereseti kérelmen is túlterjeszkedett, mivel a rögzített okfejtésre a felperes az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott. A perbeli követelést ugyanis a felperes nem a számviteli rend megsértésével hozta összefüggésbe, hanem az általa állított hiányt teljes egészében az alperesnek róta fel.

[50] Az elsőfokú ítélet azösszezszerűség körében is iratellenes és jogszabálysértő. Amellett, hogy a bizonyítási teher alperesre történő telepítése is jogellenes volt, a szakértői bizonyítás kapcsán jogsértő módon mellőzésre került a kiegészítésre irányuló indítványa. Ezt meghaladóan a szakértői véleményből is iratellenes következtetéseket vont le az elsőfokú bíróság, kizárólag egyes megállapításait vette figyelembe. A felperes által állított hiány összegéből vont le a szakértő által megállapított, hiányt csökkentő tételeket, de figyelmen kívül hagyta azokat a szakértői megállapításokat, amelyekben a szakértő a felperesi társaságnál megvolt hiány összegét valószínűsítette, rögzítve, hogy a hiány feltehetően még ennél is alacsonyabb volt. A szakértő tett konkrét utalást az esetlegesen fennállt hiány feltételezhető maximális összegére, ezzel az elsőfokú bíróság megsértette a régi Pp. 206. § (1) bekezdését, amikor csak „szemezgetett” a szakvélemény megállapításaiból.

[51] A szakértői vélemény cáfolta a kereseti kérelem azon állítását, hogy 96.000 euró összegű hiányt okozott volna a felperesnek. A kiegészítő szakértői vélemény 2. kérdésre adott válaszában rögzítésre került, hogy 2012. július 6. napján a zárópénztár egyenleg kb. 8.557.000 forint volt, ez azt jelenti, hogy legfeljebb ekkora összegű hiányt okozhatott volna, ha a 2012. július 6-án teljesen hiányzott volna a pénztáregyenlegként kimutatott összeg. Kiemelte azonban, hogy olyan nyilatkozatot a felperes nem tett, hogy az említett napon a társaság házipénztára üres volt. A meghallgatni kért tanúk éppen erre a körülményre tudtak volna nyilatkozatot tenni.

[52] A szakértő rögzítette, hogy a kialakult pénztárhiányt nem lehetett a személyéhez kötni, mivel a pénztárhiány kialakulásának az időszakában a könyvelés szerint mindösszesen 2.655.000 forintot vett fel. A pénzköltségeket, amelyek a kiadási számlákon megjelentek nem lehetett magánszemélyhez kötni. Azt is rögzítette a szakértő, hogy tévesen, több esetben, amikor kártyával fizettek a társaságnál, ezeket a vásárlásokat a könyvelés készpénz felvétlként rögzítette, holott az elköltött pénzkidást jelentett és nem pénztári pénzkészlet rögzítést igényelt. A szakértő külön vizsgálta a valutapénztár egyenlegét, és az 2011. december 31-én még pozitív volt. Ebből a pénztárból tanú9 is vett fel pénzösszegeket, és abban szerepelnek a részéről utólag megtalált számlák megjelölése és költségelszámolások, illetve munkabér kifizetések. A szakértő rögzítette, hogy amennyiben a maximális pénztárhiány összegéből levonásra kerülnek tanú9 által felvett összegek, a nyitópénztár egyenlege, az utólag megtalált

és lekönyvelt költség számlák, valamint a bizonylat nélküli bérkifizetések, akkor a hiány 1.779.563 forint maradna.

[53] Jogsértő módon zárta el az elsőfokú bíróság a terhére előírt bizonyítási kötelezettség teljesítésétől, és mellőzte a felajánlott bizonyítási indítványait, amely indítványokat továbbra is fenntartott. Mindezeket túl hangsúlyozta, hogy a büntető ügyben a szakértő nem találkozott az eredeti iratokkal, az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a szakértő a perben a felperesi könyvelő által szolgáltatott adatokból dolgozott, amelyekről utóbb a szakértői bizonyítás eredményeként bebizonyosodott, hogy tévesek voltak és számtalan könyvelési hibát tartalmaztak. Ezért nem mellőzhető az alapbizonylatok beszerzése, amely bizonyítási indítványát is szintén fenntartotta. Hangsúlyozta, hogy amennyiben a bizonyítás említett kiegészítését a másodfokú bíróság szükségesnek tartja, ez alapján az ítélet hatályon kívül helyezésének van helye, ha az elévüléssel kapcsolatos érvelés nem lenne megalapozott.

A felperes fellebbezési ellenkérelme

[54] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az érdemben helyes elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte és teljeskörűen fenntartotta az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[55] A fellebbezés részben alapos.

[56] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, így nem érintette a fellebbezéssel nem támadott, a kereseti kérelmet részben elutasító rendelkezést.

[57] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a bizonyítékok részben eltérő értékelésével azonban a döntés érdemét illetően a másodfokú bíróság részben eltérő jogi következtetésekre jutott.

[58] Az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta elsőként, hogy a felperes által érvényesített igény elévült-e, ehhez mindenekelőtt arról kellett döntenie, a jogvitát mely időpontban hatályos rendelkezések alapján kellett elbírálni.

[59] Az alperes munkaviszonya az Mt. 2012. július 1-jei hatálybalépését megelőzően keletkezett. Az Mth. főszabályként azt rögzíti, hogy az Mt. szabályait annak hatálybalépésekor fennálló jogviszonyokra is alkalmazni kell [Mth. 2. § (1) bekezdés]. Az Mth. 16. § (1) bekezdése értelmében a munkajogi igény érvényesítésére irányuló eljárásra az Mt. rendelkezései az irányadók. A (2) bekezdés szerint az igény érvényesítésével kapcsolatos határidőre az igény keletkezésekor hatályos rendelkezések az irányadók. Arra figyelemmel, hogy a felperes a perben a másodfokú bíróság álláspontja szerint is kártérítési igényt érvényesített, az elévülésre ezen kártérítési igény keletkezésekor hatályos rendelkezéseket kellett alkalmazni.

[60] Az Mth. 10. §-a szerint a kártérítési felelősségre a károkozó magatartás (esemény), ha ennek időpontja nem állapítható meg, a kár bekövetkezésének időpontjában hatályos rendelkezések az irányadók. Az alperes a károkozó magatartást a hiány alapjául szolgáló időszakban, 2012. január 1-je és július 6. napja között folyamatosan tanúsította, ezzel összefüggésben a kár is folyamatosan, 2012. január 1-jétől keletkezett, ezért a károkozó behatás kezdetére és arra figyelemmel, hogy az alperes a károkozó magatartást jórészt 2012. július 1-je előtt fejtette ki, az elévülésről a régi Mt. szabályai alapján kellett határozni. A régi Mt. 11. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a munkaviszonnyal kapcsolatos igény három év alatt évül el, a bűncselekménnyel okozott kárért fennálló felelősség öt év, ha pedig a büntethetőség elévülési ideje ennél hosszabb, ennek megfelelő idő alatt évül el. A (2) bekezdés értelmében az igény elévülése az esedékessé válástól kezdődik és a bíróságnak az igény elévülését hivatalból kell figyelembe vennie.

[61] Az esedékesség megállapításának jelentősége azért volt, mert ettől az időponttól kezdődik az adott kár megtérítésére vonatkozó igény elévülési ideje. A kártérítés iránti igény esedékességéről a régi Mt. külön nem rendelkezik, így a régi Ptk. 360. § (1) bekezdését kellett irányadónak tekinteni, miszerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor válik esedékessé. A perbeli esetben a felperes az alperes ügyvezető tevékenységéből eredő károkozását a 2012. júliusi könyvvizsgálatával a 2012. január 1. és július 6. napja közötti időszakot érintően tárta fel, ezért az elévülés 2012. július 6. napjától kezdődhetett el, hiszen ekkortól keletkeztethető az a kárösszeg, amit a felperes a perben érvényesíteni kívánt.

[62] A régi Mt. 11. § (4) bekezdés szerint az igény érvényesítésére irányuló írásbeli felszólítás, az igénynek a bíróság előtti érvényesítése, a külön törvény szerinti közvetítő vagy békéltető igénybevételének kezdeményezése, az igény megegyezéssel történő módosítása, az egyezségkötés, valamint a kötelezett elismerése az elévülést megszakítja.

[63] Az irányadó tényállás szerint a felperes 2012. december 20-án ismeretlen tettes ellen tett feljelentésben bejelentette a polgári jogi igényét 76.379 euró összegben, majd 2013. március 25-én annak összegét a tartozáselismerésben szereplő 96.000 euróra módosította. Az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy mivel a nyomozóhatóság a sikkasztás bűncselekményben a nyomozást megszüntette és vádemelés nem történt, így a követelés bírósági úton való érvényesítése nem történt meg, az elévülés nem szakadt meg ezzel. Ugyanakkor a nyomozati eljárásban a zár alá vétel tárgyában hozott bírósági végzés nem

tekinthető az igény érvényesítésére irányuló írásbeli felszólításnak akkor sem, ha annak alapja a büntetőeljárásban érvényesíteni kívánt polgári jogi igény. Az írásbeli felszólítás ugyanis kifejezetten a jogosulthoz címzett jognyilatkozat, ennek pedig nem minősül a bíróság által hozott végzés.

[64] Nem zárja ki azonban az elévülés nyugvására vonatkozó szabályok alkalmazását az, ha az eljárás megindítása az elévülés megszakítását nem eredményezte. Az Mt. 11. § (3) bekezdése előírja, ha a jogosult az igényét menthető okból nem tudja érvényesíteni, az akadály megszűnésétől számított hat hónapon belül ezt akkor is megteheti, ha az elévülési idő már eltelt vagy abból hat hónapnál kevesebb van hátra. Arra figyelemmel, hogy a felperes a feljelentéssel együtt a polgári jogi igényét bejelentette és ezen igényről sem a nyomozóhatóság, sem a bíróság kifejezett rendelkezést nem tett, a másodfokú bíróság értelmezése szerint az elévülés az Mt. 11. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú büntető ítélet meghozataláig, azaz 2016. december 1-jéig nyugodott. Innen számítva a fizetési meghagyás 2017. január 11-ei előterjesztésével, amely eljárás a követelés érvényesítésére a jog által felkínált állami eszközök igénybevételének minősül, a felperes az igényét hat hónapon belül érvényesítette.

[65] A tartozáselismerő nyilatkozat semmisségének hiányát helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság. A peres felek között a nyilatkozat aláírását megelőzően, többek között e-mailben is, hosszabb ideig folyt egyeztetés. Ezekből a levélváltásokból megállapítható, hogy az alperes tisztában volt a károkozó magatartás jellegével és az okozott kár összegére vonatkozóan maga tett elismerő nyilatkozatot, ezért a nyilatkozat jogszabályba ütközését alaptalanul állította. E körben a másodfokú bíróság kiemeli, hogy már a 2012. október 18-i taggyűlés napirendi pontja volt az alperes – mint korábbi ügyvezető – ügyvezetői tevékenységének megvitatása. A megbeszélés összefoglalójából kitűnik, hogy az alperes tudomással bírt arról, hogy hibás tevékenysége miatt az elszámolások nem megfelelőek és a hiányzó összeg „pontos ismeretét” is állította. A 2012. november 29. és december 3. napja közötti e-mailek szerint pedig a felperes törvényes képviselőjének arra az egyértelmű nyilatkozatára, hogy a felperesi társaság vagyonából hiányzik az a pénzösszeg, ami miatt a felperes az alperes fennálló felelősségére hivatkozott, az alperes jelölte meg a 96.000 eurós tartozását és vállalta azt visszafizetni, amelyről külön okiratba foglalt elismerés készült.

[66] Mindezekből következően egyértelműen megállapítható, hogy elismert tartozásként a felperes a társaság vagyonában bekövetkezett hiányról nyilatkozott a 2012. december 11-én kelt okiratban. Az elismerés magyarázatot nem igénylő, kifejezett, egyértelmű írásbeli nyilatkozattal történt és abból az tűnt ki, hogy az alperes az ügyvezetői tevékenységével összefüggésben okozott károsodás fennálltát, a kár összegét és a tartozásért való felelősségét nem vonta kétségbe.

[67] A jognyilatkozatok megtámadására a tartozáselismerés idején hatályos Mt. 28. § (5) bekezdésében kifejezett rendelkezést tartalmaz, e szerint a másik félhez 30 napon belül intézett jognyilatkozat útján van ennek helye. Az alperes nem vitatottan az Mt-ben megjelölt határidőben a felperes felé megtámadási nyilatkozatot nem közölt, kizárólag a perben tett a

régi Ptk. 236. § (3) bekezdése szerinti megtámadási kifogást, ami alapján azonban a tartozáselismerés érvénytelensége nem volt vizsgálható. Az Mt. a IV. fejezetében ugyanis az érvénytelenség körében részletes szabályokat tartalmaz, kifejezetten rögzíti kógens rendelkezésként a jognyilatkozat megtámadására vonatkozó azon kötelezettséget, hogy azt a másik féllel kell közölni. Ilyen előzetes eljárás hiányában az igény közvetlenül és kifogás jogintézményével a bíróságon nem érvényesíthető. Mindezekből következően a megtámadásra vonatkozó, a Ptk.-nak a kifogás útján történő igényérvényesítésre irányadó rendelkezése ezen Mt.-beli előírással ellentétes. Ezért az elsőfokú bíróság megalapozottan tekintette alaptalannak az alperes megtámadási okokra történő perbeli hivatkozását és emiatt jogszerűen nem vizsgálta az alperesnek a tartozáselismerő nyilatkozat megtételét befolyásoló körülményekre (akarathibára) vonatkozó állításait.

[68] A régi Ptk. 242. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tartozáselismerés a tartozás jogcímét nem változtatja meg, de az elismerőt terheli annak bizonyítása, hogy tartozása nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető vagy a szerződés érvénytelen. Ez azt jelenti, hogy a tartozáselismerés nem minősül a korábbi jogalaptól független új kötelezettségvállalásnak, nem tekinthető a marasztalás önálló, új jogcímének. A tartozáselismerés joghatása csak az, hogy megfordítja a bizonyítási terhet az idézett jogszabályi rendelkezés értelmében. Ezért a bizonyítás az alperest terhelte a kártérítési felelőssége hiánya kapcsán is azzal együtt, hogy a régi Mt.-nek a vezető állású munkavállalókra vonatkozó 192/A. § (1) bekezdése, és az ennek alapján alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében is az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy ügyvezetőként úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, ennek folytán nem okozott kárt, vagy nem okozott a felperes által állított mértékű kárt. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettségről helytálló tájékoztatást adott, az nem sértette az irányadó anyagi és a régi Pp. 164. § (1) bekezdése szerinti eljárásjogi szabályokat.

[69] Ezzel összefüggésben kiemeli a másodfokú bíróság, hogy egyrészt az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint az alperes esetében a megőrzési felelősség elemei nem álltak fenn, a felek fellebbezéssel nem támadták. Másrészt azonban nem hagyható figyelmen kívül a Budakörnyéki Járásbíróságnak a számvitel rendje megsértése miatt hozott jogerős döntése. Ebben a bíróság megállapította az alperes büntetőjogi felelősségét, ezért figyelemmel a régi Pp. 4. § (2) bekezdésére, miszerint ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felül polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt, ezért a károkozó magatartás hiányát a perbeli esetben nem lehetett megállapítani.

[70] A büntető bíróság a számvitel rendjének megsértése büntetében megállapította a büntetőjogi felelősségét az alperesnek. Részletesen kifejtette az indokolásban, hogy az alperes ügyvezetése alatt a társaság ügyviteli rendszerét, kártyás vásárlásainak rendjét, pénzkezelését nem alakította ki, ennek következtében a 2012. évben a társaság bizonylatai nem kerültek a készpénzmozgással egyidejűleg a könyvelésben rögzítésre, így a könyvviteli kötelezettség és a bizonylati rend sérült. Ennek kapcsán hivatkozott a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 4. § (1) bekezdésére, a 12. § (1) bekezdésére, a 165. § (1)-(4) bekezdésére, valamint a 169. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra. Megállapításra került, hogy a felperesi kft. vonatkozásában a számviteli rend sérelme meghatározó részben a

bizonylati rend sérelmeként jelentkezett, ami kihatott a könyvek vezetésére és ezáltal a beszámolók adataira is. Mindezek a sérelmek olyan mértékűek voltak, hogy a 2012. év vonatkozásában a társaság valós vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének áttekintését is megghiúsította. Ezekből következően a másodfokú bíróság álláspontja szerint is a jogerős ítéletben rögzített körülmények összefüggésben vannak a felperesi társaságnál felmerülő, pénztárhiánnyal okozott kárral, az elsőfokú bíróság az alperes állításával szemben nem terjeszkedett túl a kereseti kérelmen. A felperes megjelölte azt, hogy a pénztárkezelés hiányos, a meglévő szabályozás betartatlan volt az alperes vezető tisztségviselése idején, utalva arra, hogy a pénzügyi helyzet átláthatatlan volt, amely a felperes elsőszámú vezetőjének felelősségét alapozza meg. Ez alapján az alperes kártérítési felelősségének fennálltára vonatkozóan az elsőfokú bíróság helyesen olyan alperesi magatartásokkal összefüggő, az ügyvezetői munkakörhöz tartozó feladatok elmulasztását állapította meg, amely magatartások egyben a számviteli rend megsértését is jelentik.

[71] A kár mértékének meghatározása során az összecszerűség körében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól részben eltérő következtetésekre jutott. A nyomozati eljárásban a nyomozóhatóság igazságügyi könyvszakértőt rendelt ki, majd a bírósági eljárásban a kár összegének tisztázásához további kérdések körében vált indokolttá szakértői vélemény beszerzése. A szakértő a szakvéleményében ugyan rögzítette, hogy a teljes pénztárhiány összegére kategorikus megállapítást nem tudott tenni, ugyanakkor a hiány nagysága körében összecszerű megállapításokat tartalmazott a szakértői vélemény, amit a másodfokú bíróság aggálytalannak tekintett és azt ítélezése alapjául figyelembe vett. A szakértő ugyanis rögzítette, hogy a nyomozati eljárásban történt kirendelése során rendelkezett az alapbizonylatokkal, főkönyvi anyagokkal, a perbeli eljárása során teljeskörűen rendelkezésére álltak a szükséges bankszámla adatok is, ezek egybevetésével végezte el és egyben módosította a korábbi számításait. Az utólag fellelt számlák elszámolását a szakértő ugyancsak elvégezte, a főkönyvi kivonat adatait korrigálta, ezért az alperesnek az összecszerűség meghatározása körében tett bizonyítási indítványait megalapozottan mellőzte az elsőfokú bíróság.

[72] A perben beszerzett szakértői vélemény azt valóban alátámasztotta, hogy a tartozáselismerő nyilatkozat szerinti mértékű kár nem következett be, ezáltal az alperes azt bizonyította, hogy a tartozása az elismert összegben nem áll fenn. Ugyanakkor a szakértő részletesen levezette egyrészt az alapszakértői véleményben a 3. kérdésre adott válaszában, hogy mi az az összeg, amelyeknek a forintpénztárt, illetve a valutapénztárt érintően az elszámolása megtörtént, ez a forintpénztár esetében 28.010.823 forint, míg a valutapénztárnál 14.637.402 forint, ami alapján a fennmaradó összeget 25.844.372 forintban rögzítette (13. oldal 1. táblázat). A kiegészítő véleményben a szakértő részletezte és korrigálta a korábbi pénztári egyenlegre vonatkozó számítását, és az el nem elszámoltként meghatározott 25.844.371 forintból levonásba helyezte az utóbb előkerült számlák összegét (6.978.814 forint), valamint a le nem könyvelt béreket (6.973.792 forint), illetve abban még további korrekciót tett a bankból még lekönyvelt, de a kirendeléssel beazonosított 2.115.545 + 1.218.549 forinttal és végül így 8.557.671 forint összegű hiányt állapított meg. Ezen összegre az alperes is úgy nyilatkozott a fellebbezésében, hogy legfeljebb ennyi összegű hiányt okozhatott volna, amennyiben 2012. július 6. napján a házipénztár üres volt, és emiatt a házipénztár kezelésének gyakorlatára a tanúbizonyítási indítványait fenntartotta. Ugyanakkor a szakértő a bevételi és költség adatokat, a forint és devizaszámlák, valamint a forint és

valutapénztár egyenlegét egyaránt vizsgálta és így határozta meg azt az összeget, ami a felperesnél vagyonában beállott hiányként azonosítható. Ezért a másodfokú bíróság álláspontja szerint szükségtelen volt annak igazolása, hogy a házipénztár üres volt-e a perben érintett időszak zárónapján.

[73] Mindezek alapján a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a szakértői véleményben rögzített 8.557.671 forint az az összeg, amely az alperes ügyvezetőként a gazdálkodás körében tanúsított szándékos, a pénzkezelésre vonatkozó szabályok jelentős mértékű megsértésével tanúsított károkozó magatartásához köthető. Emiatt az alperesnek a régi Mt. 192/A. § (3) bekezdésében meghatározott, a kártérítés maximalizálására vonatkozó érvelése sem foghatott helyt.

[74] A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253. § (3) bekezdése alapján fellebbezett részében részben megváltoztatva a 8.557.671 forintnak a tartozáselismerő nyilatkozat megtételének idején érvényes, 2012. december 11-i – az elsőfokú ítéletben rögzített és a felek által nem kifogásolt – 284,3 euró árfolyammal számolva $(8.557.671:284,3 = 30.101)$ szállította le a marasztalás összegét. A késedelmi kamatról való rendelkezést nem érintette, mivel arra vitatást a fellebbezés nem tartalmazott.

[75] Az elsőfokú ítélet megváltoztatása szükségszerűen érintette a perrel felmerült költségekről és illetékekről való rendelkezést is. A felperes a 29.764.800 forint (a keresetlevél beadásakor érvényes 310,05 euróval számolva a 96.000 euró követelésre) pertárgyértékhez viszonyítottn 31 %-ban lett pernyertes. Így a másodfokú bíróság a Pp. 83. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a túlnyomórészt pervesztes felperest kötelezte az alperes perköltségének viselésére, melynek mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja és 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg, figyelembe véve az alperesi pervesztes részre számított perköltség összegét is. Így a 31%-os pernyertes részre eső perköltség összege 338.813 forint, a 69%-ra 754.131 forint esik, a kettő különbözete: 415.318 forint + áfa. Ezen felül a felperes további igazolt egyéb perköltséget is érvényesíteni kívánt 798.602 forint összegben, amelyet a pernyertesség-pervesztesség megváltozott arányának megfelelően módosítani kellett. Ugyanezen okból a másodfokú bíróság érintette a 228.314 forint előlegezett költségről és az Illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 39. § (2) és 42. § (1) bekezdés a) pontja szerinti 1.500.000 forint elsőfokú eljárási illetékekről való rendelkezéseket, 69 %-ban kötelezte a felperest és 31%-ban az alperest a megfizetésükre, azzal, hogy a felperes előzetesen lerótt 1.200.000 forint illetéket, így esetében a másodfokú bíróság az illeték viselésére tett megállapítást.

Záró rendelkezések

[76] A másodfokú eljárásban részben vezetett eredményre az alperes fellebbezése. A fellebbezési pertárgyérték a fellebbezéssel vitatott érték összegében (46.923 euró) alakult, ami

a 310,05 euró árfolyammal számolva 14.548.476 forintot tett ki. Erre figyelemmel a régi Pp. 81. §-a szerint, a részleges pernyertességre figyelemmel az IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A. § (1) bekezdése alapján határozott a másodfokú bíróság a perköltség viseléséről.

[77] A fellebbezési eljárásban az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján számított 14.548.476 forint illetékalap után felmerült illetékből a felek a pervesztes rész vonatkozásában kötelesek a fellebbezési illeték viselésére a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján. Tájékoztatja a másodfokú bíróság a feleket, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 1003200001070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetni. Közleményként fel kell tüntetni a Fővárosi Ítéltábla megnevezését, a Fővárosi Ítéltábla e határozatának számát, és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát. Amennyiben az alperes az illetéket annak esedékességekor nem fizeti meg, az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerint késedelmi pótlékot kell fizetnie. Az illetékfizetési kötelezettség esedékességéről az Itv. 78. § (4) bekezdése rendelkezik.

Budapest, 2023. november 2.

dr. Orosz Andrea s.k.

dr. Szalai Beatrix s.k.

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró